

ราชสกุลเสนีวงศ์ ณ ออยุธยา หม่อมเจ้าแดงถึงหม่อมเจ้าทินกร ทำนายดวงร.4

พระองค์ไม่ทรงถือโทษ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

ในบรรดाराชสกุลต่างๆ ในราชวงศ์จักรี ราชสกุล “เสนีวงศ์ ณ ออยุธยา” เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่รับราชการในราชสำนักและแวดวงทหารสืบต่อกันมายาวนานนับตั้งแต่ “หม่อมเจ้าแดง” พระสัมพันธวงศ์เธอ กรมหลวงเสนีบริรักษ์ ต้นราชสกุลเสนีวงศ์ ณ ออยุธยา ขณะที่พระโอรสของกรมหลวงเสนีบริรักษ์ ที่มีเรื่องเล่าต่อมานั้นก็มีพระโอรสหลายองค์ที่ปรากฏในบันทึกเสมอ

ต้นราชสกุลเสนีวงศ์ คือพระสัมพันธวงศ์เธอ พระองค์เจ้าแดง กรมหลวงเสนีบริรักษ์ เป็นพระโอรสในสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้าทองอิน กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข กับเจ้าครอกทองอยู่ ประสูติเมื่อ พ.ศ. 2320 และสิ้นพระชนม์ในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2377 ทรงเป็นผู้คุมกองทัพที่มีความสามารถ เห็นได้จากผลงานการทำสงครามที่เวียงจันทน์ ในบรรดาพระโอรสและธิดาที่สืบสายต่อมาก็มีปรากฏว่าเป็นหม่อมราชวงศ์ ซึ่งมีบทบาทมากมาย

พระโอรสองค์หนึ่งคือ **หม่อมเจ้าทับ** ติดตามพระบิดาและกองทัพไทยที่ยกไปตีเวียงจันทน์เมื่อพ.ศ. 2369 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 3 อาจกล่าวได้ว่าเป็นศึกครั้งใหญ่ที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 3 ที่สำคัญคือหม่อมเจ้าทับเป็นกวีและประพันธ์นิราศทัพเวียงจันทน์เอาไว้ด้วย

หม่อมเจ้าทัต เสนีวงศ์ พระโอรสอีกองค์ก็คือสมเด็จพระพุทธเจ้าจารย์ ซึ่งทรงผนวชในสมัยรัชกาลที่ 2 และได้สืบทอดตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตารามฯ ต่อจาก สมเด็จพระพุทธเจ้าจารย์ (โต พรหมรังสี)

พระโอรสอีกองค์ที่ปรากฏในบันทึกหลายแห่งคือ **หม่อมเจ้าทินกร** ซึ่งเป็นที่โปรดปรานของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และยังมีหลักฐานว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยกย่องพิเศษกว่าหม่อมเจ้าอื่นที่เป็นสามัญ โดยในบันทึกของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ระบุว่า พระองค์พบว่าในบัญชีเบี้ยหวัดครั้งรัชกาลที่ 3 ซึ่งมีนามหม่อมเจ้าที่ได้พระราชทานเบี้ยหวัด มีนามหม่อมเจ้าทินกร (และหม่อมเจ้าเสริฐ) ในกรมหลวงเสนีบริรักษ์ ในบัญชีด้วย โดยพระราชทานองค์ละ 2 ชั่ง

ข้อความตอนหนึ่งในบันทึกมีว่า

“สืบถามพวกเชื้อวงศ์ได้ความว่า เมื่อในรัชกาลที่ 3 นั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้กรมหลวงเสนีบริรักษ์มีหน้าที่แต่งลำเภอลงไปค้าขายเมืองจีนด้วยสามลำ (ฤจะได้แต่งมาแต่ในรัชกาลที่ 2 แล้วก็เป็นได้) หม่อมเจ้าทินกรได้เป็นผู้ช่วยพระบิดาแต่งลำเภา ครั้นกรมหลวงเสนีบริรักษ์สิ้นพระชนม์ จึงโปรดให้หม่อมเจ้าทินกรเป็นผู้แต่งลำเภาขึ้นต่อมา”

ในบันทึกของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ยังบันทึกไว้ว่า เชื้อวงศ์หม่อมเจ้าทินกร ยืนยันกันว่า หม่อมเจ้าทินกรนั้นบวชเป็นพระหางนาค

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงบันทึกไว้ว่า ในตำนานวัดราชาธิวาสซึ่งเป็นพระราชพนธ์ในรัชกาลที่ 4 มีสำเนาหมายรับสั่งครั้งทรงผนวช ระบุเจ้านายทรงผนวชเป็นหางนาค 7 องค์ด้วยกัน หนึ่งในนั้นมีว่า “**พระองค์เจ้าอำไภ ในกรมหลวงเสนีบริรักษ์...**”

อย่างไรก็ตาม กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายว่า “ที่เขียนไว้ในสำเนาหมายรับสั่งเห็นจะผิด ด้วยพระนามพระองค์เจ้าอำไภมีแต่พระเจ้าลูกเธอรัชกาลที่ 2 และทราบว่าได้ทรงผนวชอยู่วัดอรุณ จนได้เป็นพระราชาคณะแล้วจึงลาผนวช พระชันษาแก่กว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวหลายปี คงจะทรงผนวชก่อน ไม่มีพระองค์เจ้าอำไภนอกจากนั้นอีก จึงเชื่อว่าหม่อมเจ้าทินกรได้เป็นหางนาคในคราวทรงผนวชนั้นจริง จึงเป็นเหตุให้ได้คุ้นเคยสนิทสนมกับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว...”

เรื่องข้างต้นนี้คล้ายกับเป็นเหตุปัจจัยที่นำมาสู่เรื่องเล่าต่อมาว่า หม่อมเจ้าทินกรนิยมศึกษาวิชาโหราศาสตร์ รอบรู้เรื่องตำราหมอดู ครั้งหนึ่งหม่อมเจ้าทินกรพยากรณ์ชั้ดวงพระชะตาของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งยังทรงผนวชอยู่ หม่อมเจ้าทินกรพยากรณ์ว่า “จะไม่มีบุญญาภิหารอันใดได้ด้วยพระชันษาจะสิ้น” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบ แต่ไม่ได้ทรงถือโทษ

ในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกย่องหม่อมเจ้าทินกรให้มีเกียรติยศพิเศษกว่าหม่อมเจ้าสามัญ เมื่อพิจารณาจากหลักฐานบัญชีเกณฑ์โยอายุ เมื่อ พ.ศ. 2397 ทำให้ตีความได้ว่า ตั้งแต่รัชกาลที่ 2 มาจนถึงรัชกาลที่ 4 หม่อมเจ้าทินกรมีเกียรติยศเป็นหม่อมเจ้าพิเศษกว่าหม่อมเจ้าสามัญ และในรัชกาลที่ 4 ได้พระราชทานเบี้ยหวัดเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 3 ชั่ง

หม่อมเจ้าทินกร สิ้นชีพตักษัยเมื่อพ.ศ. 2404 ในการปลงศพหม่อมเจ้า (สมัย) นั้น สมเด็จพระยามหาราชราชนุภาพ บันทึกว่า ไม่มีประเพณีที่พระมหากษัตริย์เสด็จฯไปพระราชทานเพลิง มีแค่เจ้าพนักงานแต่งศิลาหน้าเพลิงเข้าไปตั้งถวายในพระราชมณเฑียรสำหรับทรงจุดเพลิงพระราชทานไปเผาศพ แต่เมื่อรัชกาลที่ 4 ทอดพระเนตรฉลากหน้าเพลิง ก็ดำรัสรับสั่งให้เตรียมกระบวนเสด็จในวันนั้น

เมื่อประทับที่พลับพลา ทรงดำรัสเล่าถึงเรื่องหม่อมเจ้าทินกรพยากรณ์แก่เจ้านาย จึงได้ทราบเรื่องแพร่หลายกันในวันนั้น บันทึกของกรมพระยามหาราชราชนุภาพ อธิบายต่อว่า

“แล้วเสด็จเข้ามรุตทรงวางรูปเทียนและเครื่องขมาด้วยพระหัตถ์ พระราชทานเพลิงแล้วตรัสว่า ‘**เจ้าทินกร แยกตายก่อนข้านะ**’ ครั้นพระราชทานเพลิงแล้ว จึงตรัสแก่บรรดาหม่อมราชวงศ์ซึ่งเป็นบุตรและธิดาของหม่อมเจ้าทินกร ซึ่งเฝ้าฯ อยู่ที่เมรุว่า ถ้าใครจะสมัครรับราชการจะทรงพระกรุณาชุบเกล้าฯชุบกระหม่อมเลี้ยงทุกคน ด้วยเหตุนี้บุตรธิดาหม่อมเจ้าทินกรจึงได้เข้ามารับราชการหลายคน คือ หม่อมราชวงศ์ลำเนียง เสนีวงศ์ ณ กรุงเทพ บิดาหลวงวิจิตรชาญศึก (ม.ล. ปลื้ม) และพระยาสาภกกิจประมวญ (ม.ล. แปก) นี้เป็นต้น...”

ธิดาองค์หนึ่งของหม่อมเจ้าทินกร คือหม่อมราชวงศ์หญิง **ถนอม** น้องร่วมมารดา กับหม่อมราชวงศ์พนม บิดาพระยอดเมืองขวาง เข้าไปรับราชการในพระบรมมหาราชวัง รัชกาลที่ 4 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับราชการเป็นพนักงานเครื่องพระสำอาง ต่อมาเป็นพนักงานพระศรี และพนักงานเครื่องนมัสการ รับราชการมาจนถึงรัชกาลที่ 6 และกราบถวายบังคมลามารับราชการที่บ้านพระยาสาภกกิจประมวญ เมื่อ พ.ศ. 2459 เนื่องจากอายุมากแล้ว และถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2460 ขณะอายุ 74 ปี รวมแล้วรับราชการสนองพระเดชพระคุณ 3 รัชกาล ยาวนาน 56 ปี

ในสมัยรัชกาลที่ 9 ยังมีพลโท ทักษ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา รับราชการทหารเป็นเจ้ากรมข่าวทหารระหว่างพ.ศ. 2491-93 พลเอก ทวิช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา ยังเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการ ในรอบ พ.ศ. 2518-2519

อ้างอิง

สมประสงค์ ทรัพย์พาลี. 101 จุลจักรี 101 ปี จุลจอมเกล้า.

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จฯ. คนดีที่ข้าพเจ้ารู้จัก เล่ม 3. ชมรมตำรงวิทยาฯ จัดพิมพ์.

“ราชสกุลเสนีวงศ์ ณ อยุธยา หม่อมเจ้าแดงถึงหม่อมเจ้าทินกร ทำนายดวง ร.4 พระองค์ไม่ทรงถือโทษ”

[ออนไลน์] เผยแพร่วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2563 เข้าถึงข้อมูลวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2564 จาก

https://www.silpa-mag.com/history/article_33226